

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 35.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

Изази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

О КИНЕСКОМ ПОЗОРИШТУ.

(Свршетак.)

Трезвени Кинез, истина, воли да поучава и немари за оно, што ми зовемо романтичним, али се он ипак заноси за чудноватим. Он себи створи у памети надприродан свет, у ком се све збива као у обичном свету. Ето на пример нека врста бајке под насловом: „Лутање душе Јо-Шеу-а“, која би се могла приказати на нашим европским позорницама. Јо-Шеу је велики званичник код суда, али нема поштења, јер се да подмитити. Он је на самрти, и то му загорчава последње часове, што ће лепа његова жена припасти другоме. Но она му се заклиње, да ће у вечитој осами за њим туговати, и Јо-Шеу умире прилично умирен заклетвом своје жене. У другом чину налази се он у паклу. Њему, који је на земљи изрекао толике неправедне пресуде, суде сад на ономе свету. Кинески старешина у паклу досетљива је глава, те измишља све саме каштиге, које су некако у свези са пороцима грешниковим: зли језици осуђују се у паклу на то, да хвале своје ближње; раскошна човека муче тиме, што га направе тврдицом и цимријом; људи, који су чинили добра само ради славе, морају да врше добротинства, за која нико не дознаје. А чиме ће Јо-Шеу бити каштигован? Подмитљивост био му је главни порок, он дакле мора постати грамзив у паклу, те је осуђен, да непрестано вади мален новчић изказана, у коме кључа усијано уље. Лиу, неки светац, сажали се на јадника и обећа му, да ће се код свога пријатеља, старешине пакла, заузети за њега, шта више, да ће га повратити у живот, ако ће

ићи у самостан и посветити се испосничком животу.

Је-Шеу обећава све, и допста му краљ пакла допушта, да се врати на горњи свет. Али ето јада, жена судчева сажегла је већ лешину његову, и душа Јо-Шеу-ова морала би без тела лутати по свету, да јој није старешина пакла дозволио, да уђе у тело неког ружног касапина Ли-ја, који је тада умрљо. Касапина су баш хтели да саране, али он на један пут, на дивно чудо својих сродника, ускрсе из мртвих.

Душа сиротог судца има велике невоље у свом новом стану: јадан Јо-Шеу не може да се навикне на ново тело и нове прилике. Шта, тај старац сељак вели, да му је отац? Па та дебела гадуратврди, да му је жена и хоће да га угуши пољупцима? Он зове своје пандуре и слуге, да отерају то чудо из куће, али пошто нико не долази на његов позив, скаче са кревета, али се стропошта на земљу и угрува, јер је кукавац заборавио, да је на новом телу његовом једна нога хрома. Донесу му штаку, па сад бегуца по вароши, тражећи своју пређашњу кућу. Жена му отвори врата, али се згрози од чудовишта, које вели, да јој је муж. Јо-Шеу хоће да јој објасни ствар, али из небуха рупи у собу сва породица касапинова. Часна жена Ли-јева не да свога мужа; отуд се изроди распра, ћушке падају к'о крушке на све стране, штака се створила на леђима јадног Јо-Шеу-а; изроди се вика и дрека, власт се умена, те ће се ствар пред судом решити. Ли је ту-

жилац а Јо-Шеу оптужени, то јест исти човек је и пријатељ и душманин у једној особи. Две жене отимају се о њега. Којој ће припасти? Судац се мучи како да пресуди ствар и обрадује се јако, кад се појави свети Лиу, те ствар размрси. Он потсети Јо-Шеу-а на завет. Овај се одрече свега и оде у самостан да себи заслужи рајско насеље.

Рајмунд би у том градиву, што се креће између чудеса и природе, између доњег и горњег света, нашао не само шаљивих него и врло поетских мотива; а кинески песник задовољава се, да изнесе само просте комичне ситуације. Он не зна за осећаје, он само говори разуму, и вазда има пред очима

свој позив: да буде учитељ морала. Подмитљиви судица представљен је за пример другима, а уједно као напомена, да се кајањем може постићи милост.

У целом том комаду — а тако исто и у другима — пуно је мудрих изрека, лепих савета и поука. Ако у ком комаду има песама, онда се пази на то, да се пева не на тако званим лирским местима, него у тренутку најхладније рефлексије. Примери из кинеских водвиља и оперета врло су смешни.

У књизи Ченг-Ки-Тонга има још доста таквих занимљивих ствари, које Европљанима доиста чудновато изгледају.

—р—

Л И С Т И Ћ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„*Рат у мирно доба*“). Шаљива игра у 5 чинова, од Мозера и Шентана, по немачком пре- радио Бранко М. Јовановић.)

Ова радо гледана шаљива игра приказана је на нашој позорници 26. фебруара о. г., али не онако живо, као оно пре две године дана, када се овде последњи пут давала. Узрок је томе, што су све улоге, осим три, приказали за нас нови глумци, који још нису могли да се уживе у улоге своје. Али већ по данашњој игри њиховој могли бисмо рећи, да ће они временом моћи добро изводити те улоге своје, ако марљиво узуче и себе већом дотерају. Јаком, озбиљном вољом, даром и маром може се далеко дотерати у глумачкој уметности. То нам најбоље доказује Добриновић, који је потпоручика Недића тако живо, окретно, тако „жестоко“ играо, да си са свим заборавио на Добриновића, већ ти се чинило, да пред собом видиш оног „sehneidig“ потпоручика, каквог га је писац себи замислио. То нам доказује и Ј. Добриновића, која је и Чигрићку, као и све своје улоге, и у најмањим ситницама, мајсторски, према карактеру приказа. И Ружићка (Спасићка) била је као обично у улогаме те врсте потпуно на свом месту. Од најважнија у том комаду похвалу заслужују: Милојевић (Спасић), Ј. Хаџићева (Даница), М. Максимовићева (Јелка), Миљковић (Симић) и Ђурђевић (Јаснић). Лазић био је сувише млак за генерала, а и држање му није било војнички. З. Милојевићка (Стевка), Васиљевић (Чигрић), Ба-

нић (Пилулић), па и остали чинили су што су могли, па се тако приказу у целини не може ништа замерити. Особито живо је текла сцена, када је војничка банда на свршетку првога чина иза кулиса засвирала, а представљачи на позорници изражавали своју радост о доласку војника, и то свако од њих на свој начин. Тако исто жива је слика била и на свршетку четвртог чина, када је војничка труба засвирала узбуну, а војници на тај глас лете преко позорнице, па мало застану и „салутирају“ генералу, а и сви приказивачи дотрче, да виде, шта се то збива.

—о—

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕВУ.

(*Књижничар*.) После „Нервозни“, које у два вечера сретно претурисмо, одари нас позоришна управа 7. марта о. г. Мозеровим „Књижничаром“. Кад год се у репертоару деси каква незгода — ето нам „Књижничара“ са његовим лудим и безначајним Мекдоналдом, као да већ нема у целој светској литератури, па ни у нашем позоришном репертоару, ништа тако „духовита“, као што је ова немачка силом — шаљива игра! Овим поводом ми бисмо били слободни славној позоришној управи учинити предлог. Како смо претурили 50 година књижевног препорода, било би сасвим умесно, да позоришна управа изда преглед свега, што се у нашем позоришту до сад приказивало и колико се пута приказивало. Тим би се учинила велика услуга домаћој драматској уметности, а такав преглед знатно би олак-

шао за будућност састављање и оцењивање репертоара. Београдско народно позориште много је млађе, па је још пре неколико година издало преглед свог репертоара — осим онога Малетићевог монументалног дела „Грађа за српско народно позориште.“ Новосадско народно позориште има опет свој нарочити позоришни орган, — а код нас? Веома је незгодно по развитак уметности, када је редактор репертоара — случајност, а тој случајности као да је код нас намењена одлучна улога. Код нас се заборавило и на оно, што већ имамо у репертоару, и тако живимо само о храни неколико француских и немачких писаца, као да других књижевности, нарочито словенских, и нема на свету.

Па бар кад се комад, као што је „Књижничар“, тако често даје, да је представа заокружена, глатка, да не запиње! Ми се, збиља, чудимо да већ није опћинство једном изазвало и — шаптаоца, толико се тај јадник намучи, да заслужује аплаус. Тако је и синоћња представа „Књижничара“ записала да се бог смилује. Иначе је у овој представи била новост, да је г. Димитријевић заменио г. Фијана у улози Лотара Мекдоналда. Госп. Димитријевић приказивао је ту улогу, да тако речемо, више са ђачке стране, па је у том прилично успео, особито у другом и трећем чину. Ако будемо те уде среће, да нас „Књижничар“ обиђе још који пут ове сезоне, надамо се, да ће г. Димитријевић бити још живахнији Лотар. Рекли бисмо, судећи по декорацијама, да је ове вечери и режија била у неприлици. Ми се, истина, не можемо похвалити са бог зна каквим декорацијама, али их ипак има толико и таквих, да би се могао наместити пристојан салон на добру енглеског властелина, који је тако богат и моћан, да има свога књижничара.

У Загребу.

— рп —

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

(Милош Обреновић.) Читамо у београдском „Напретку“: „У суботу 22. фебруара о. г., као на дан проглашења српске краљевине, представљан је познати народни комад „Милош Обреновић војвода руднички“, од Миленка Р. Максимовића. Ова је драма стекла особито поштовање код наше публике. Било је више писаца, који су разрађивали на разне начине предмет, који је онако вештачки и истинито представио писац овога комада. Од свију њих, који су то доба у драми обрађивали, по готову је овоме писцу најсретније тај посао за руком испео. Представа овога дана беше у пуном смислу речи свечана представа. Не само што су глумци од првог до последњег са особитом вољом приказивали своје улоге, него и је позорница тога свеча-

нога дана доиста свечано изгледала. Особито нам је мило, што је управа, и у овом критичном по позориште времену, баш нарочито за овај дан обогатила позоришне декорације новом исто-чњачком собом, по угледу на старе раскошне турске одаје. Њу је израдио г. Доменико Д' Андреја, талијанац, познати сликар и декоратор, који се готово од ране младости природио српству и Србима. Осим ове собе било је још неколико приновака, који су добро дошли нашем иначе не баш богатом избору декорација. Али само постојанства и ревноснијег похађања од стране публике, па ће се надокнадити све оно, што је дугом употребом већ близу пропашти, или је већ и пропало. Управа је већ више пута дала сјајних доказа о својој нарочитој бризи и сретном успевању у тако трудном раду. Сад остаје још до моралне и материјалне потпоре наше интелигенције и позориште ће пребродити тешке кризе, у које га је увело последње време. — Овога вечера први пут је свирао позоришни оркестар „Венац народних песама“, од Ј. Иванишевића, коровође радничког певачког друштва. Нека говоре наши музички корифеји како год хоће, али ко се својим неуморним трудом самоучки у музици толико образовао, да за кратко време свога рада обогати нашу музику са неколико лепих и омиљених народних игара, да изрази неколика доиста лепих и вештачких корских песама, и песама за коло, томе се доиста мора признати таленат и особита вредноћа.

„Венац народних песама“, који је овога вечера први пут у позоришту одсвиран, наишао је на потпуно одобравање од стране публике, (и ако у објавама није стајало да је то нова пијеса и од кога је) тако, да се на бурно захтевање последњи део морао поновити. Ми сматрамо да нам је дужност, да свачији рад по заслуги оценимо, с тога и чинимо онај приказ првога појава г. Иванишевића на нашој позорници, са жељом, да не клоне, него да ради и даље са оном збиљом, и љубављу, која га је натерала да остане и без службе само да што више уради за музичку вештину, коју тако обожава.“

СИТНИЦЕ.

(Занимљив разговор.) На некој игранци шетао се неки млади господичић с неком лепом госпођицом, па се непрестано мучио, како с њоме да започне разговор. На послетку се досети. „Госпођице“, — рече он, — „да ли сте што чули о оној ужасној несрећи, која се јуче у вароши десила?“ — „Нисам,“ — одговори лепа госпођица. — „Нисам ни ја,“ — рече он — и тим се сврши тај занимљив разговор.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

39. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 25.

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 1. МАРТА 1886.

Први пут:

ОТЕЛО.

ТРАГЕДИЈА У 5 ЧИНОВА, НАПИСАО ВИЉЕМ ШЕКСПИР. ПРВА ЧЕТИРИ ЧИНА ПРЕВЕО Г. ГЕРШИЋ,
ПЕТИ А. ХАЏИЋ. ЗА СРПСКУ ПОЗОРНИЦУ УДЕСИО А. ХАЏИЋ.

ОСОБЕ:

Дужде од Млетака	Лазић.
Брабанцио, сенатор	Милојевић.
Први сенатор	Кестерчанек.
Други сенатор	Димитријевић.
Грацијано, брат брабанцијева	Петровић.
Лодовико, стричевић брабанцијева	Васиљевић.
Отело, црнац	Ружић.
Касио, поручик му	Миљковић.
Јаго, заставник му	Добриниовић.
Родриго, одличан млечанин	Марковић.
Монтано, намесник на Кипру	Ђурђевић.
Офицер	Банић.
Дездемона, брабанцијева кћи	Л. Хаџићева.
Емилија, јагова жена	С. Вујићка.
Бијанка, касијева драга	Д. Николићева.

Официри, племићи, гласници, свирачи, матрози, пратња и т. д. Збива се: први чин у Млечима,
остали чинови на острву Кипру.

У недељу 2. марта с новом поделом улога: „ВАМПИР И ЧИЗМАР.“ Позоришна игра у 3 чина, с мађарског од Јосифа Сигетија прерадио Јован Ђорђевић.

За овај комад нарочито зготовљено је ново одело.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК У 10¹/₂ САХАТА.